

Wójcik, Zbigniew

60 lat Oddziału Warszawskiego Tow. Literackiego im. A. Mickiewicza

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 26/2, 481-482

1981

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rezerwatów i parków narodowych. Przypomniano działalność Mariana Raciborskiego, Władysława Szafera i Adama Wodiczki, a także działalność Państwowej Rady Ochrony Przyrody w latach po II Wojnie Światowej oraz program przebudowy sieci rezerwatów w nowych warunkach geopolitycznych Polski, przedstawiony przez Radę.

Dr Andrzej Dzieczkowski (UAM, Poznań) przypomniał działalność wybitnego polskiego teoretyka ochrony przyrody — Adama Wodiczki. Z bogatego dorobku tego uczonego referent wybrał zagadnienia kształtowania się nomenklatury w zakresie ochrony przyrody i klasyfikacji problemów tej nowej dziedziny wiedzy.

Prof. Czesław Kudoba (Uniwersytet Wileński) przedstawił krótki zarys organizacyjnych poczynań na polu ochrony przyrody, jakie podjęto w latach powojennych na Litwie. Omówił również plany sieci rezerwatów i parków narodowych, jakie mają powstać w tym kraju w najbliższych latach. Jego referat pt.: *Główne przedsięwzięcia w zakresie ochrony przyrody Litwy w latach władzy radzieckiej* nawiązywał do działania polskich przyrodników na tym terenie i pokazywał ciągłość badań naukowych w minionych stu latach.

Ostatni mówca — dr Tomasz Kocan — sekretarz Komitetu Człowiek i Środowisko PAN — przedstawił najważniejsze problemy współczesnego ruchu ochrony przyrody w Polsce. Wypowiedź ta stanowiła w pewnym sensie odpowiednik referatu prof. C. Kudoby.

W dyskusji podjęto problem kontynuacji wszelkich cennych kierunków działania, jakie zostały wypracowane przez ponad stuletnią tradycję światowego ruchu ochrony przyrody. Podkreślono również potrzebę rozwijania międzynarodowej współpracy szczególnie w dziedzinie badań naukowych i zagospodarowywania granicznych parków narodowych. Głos zabrali także członkowie Łomżyńskiego Towarzystwa Naukowego i przedstawili najbardziej palące problemy ochrony środowiska w tym regionie.

Całość obrad podsumował prof. J. Babicz. Przypomniał on wszystkie najważniejsze wnioski, jakie wpłynęły z referatów i dyskusji. Wyraził przy tym opinię, że historyczna analiza dokonań ruchu ochrony przyrody uzupełnia w sposób cenny współczesne działania na tym polu. Przyczynia się ponadto do popularyzacji tych zagadnień. Prof. J. Babicz wyraził nadzieję, że dorobek konferencji zostanie opracowany w formie naukowej publikacji.

Obrady sesji były urozmaicone zwiedzaniem Muzeum i Skansenu w Ciechanowcu oraz Muzeum w Łomży. Ponad to gospodarze sesji — Muzeum im. K. Kluka i Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wągów — zapewнили dzięki wzorowej organizacji doskonałe warunki pracy wszystkim uczestnikom sesji.

Wanda Grębecka

(Warszawa)

60 LAT ODDZIAŁU WARSZAWSKIEGO TOW. LITERACKIEGO IM. A. MICKIEWICZA

Historycy nauki na ogół nie interesują się osiągnięciami badaczy dziejów literatury. Wpłynęło na to zapewne wiele przyczyn, wśród których czołowe miejsce zajmuje brak odpowiedniej reklamy tych osiągnięć. Mimo to redakcja ostatnich tomów *Historii nauki polskiej* zadbała, by w dziele tym historia literatury naszego kraju była należycie eksponowana.

Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza powstało we Lwowie w 1886 r. — zrazu jako organizacja zrzeszająca badaczy i miłośników poezji swego patrona. Obecnie jest to organizacja skupiająca w swym gronie historyków literatury oraz nauczycieli polonistów. Początkowo należeli do Towarzystwa badacze i miłośnicy literatury ze wszystkich zaborów. Po uzyskaniu niepodległości oddziały tej organizacji powstały w innych miastach. W 1920 r. staraniem Wacława Borowego i Gabriela Korbuta założono Oddział w Warszawie, powierzając jego kierownictwo prof. Tadeuszowi Zielińskiemu.

60-lecie Oddziału Warszawskiego Towarzystwa zbiegło się z 30-tą rocznicą zgonu prof. Wacława Borowego. Z tych też względów Zarząd Oddziału, którym kieruje prof. Zdzisław Libera, postanowił powiązać obydwie imprezy w jednym zebraniu naukowym. Zgodnie

z programem przedstawiono następujące referaty: Zdzisław Libera — *Sześćdziesiąt lat działania Oddziału Warszawskiego Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza*; Zofia Stefanowska — *Wacław Borowy jako badacz Mickiewicza*; dr Maria Dernałowicz — „*Pan Tadeusz*”.

Referat prof. Z. Stefanowskiej był wnikliwą analizą poglądów Borowego na twórczość Adama Mickiewicza, a w tym także na jego wykłady paryskie. Dr Dernałowicz dokonała przeglądu ocen *Pana Tadeusza* opublikowanych przez różne pokolenia historyków literatury. Niewątpliwie jednak najciekawszy — dzięki źródłowemu ujęciu tematu — był referat prof. Libery. Próbę oceny działalności Oddziału w latach 1920—1980 referent oparł bowiem na zachowanych archiwaliach, a w tym protokołach posiedzeń z lat 1920—1937 (warto byłoby je opublikować z odpowiednim komentarzem!). Okres międzywojenny w działalności Oddziału — to lata zmagania o programy, walki o nowe metody badawcze i rewizję starych poglądów, a przede wszystkim starania o byt organizacji. Mimo licznych trudności, powodowanych m.in. wyjazdami zagranicznymi aktywnych działaczy Oddziału, niemal wszyscy historycy literatury, przebywający wstale lub okresowo w stolicy, uczestniczyli w pracach Oddziału. Poza Zielińskim, Borowym, Korbutem do rozwoju organizacji przyczynili się m.in. Zofia Szymdłowa, Janina Kulczycka-Saloni, a przede wszystkim Julian Krzyżanowski. Oddział organizował wielkie sesje, wystawy, wycieczki literackie, a także specjalne akcje wydawnicze (m.in. druk publikacji bibliofilskich). Miało to istotny wpływ na podniesienie poziomu badań historyczno-literackich oraz na nauczanie języka polskiego w szkołach średnich.

Nadmienić należy, że Zarząd Oddziału zorganizował podczas sesji, w dniu 25 października 1980 r., w gmachu Polonistyki UW, specjalną wystawę. Do wartościowszych eksponatów należały protokoły z posiedzeń Oddziału za lata 1920—1937, publikacje prac przedstawionych do dyskusji na posiedzeniach (zwłaszcza prace Borowego), fotografie prezesów i sekretarzy Zarządu, listy itp.

Nadmienić należy, że miłym akcentem sesji było wręczenie nadanych mu przez Walne Zgromadzenie Towarzystwa dyplomów członków honorowych tej organizacji prof. Wiktorowi Weintropowi z Uniwersytetu Oksfordzkiego oraz Janinie Kulczyckiej-Saloni i Juliuszowi W. Gomulickiemu.

Przypominając Czytelnikom „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” o zebraniu, nawiązującym do założenia przed 60-ciu laty Oddziału Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza w Warszawie, czynimy to świadomie. Często bowiem korzystamy z tych czy innych opracowań historyków literatury. Nie zawsze podzielamy ich oceny (np. zakwestionowaliśmy ich wnioski na temat niskiego stanu nauki w Polsce w okresie Baroku). Mimo to warto pamiętać, że historycy literatury w ostatnich latach udoskonaliли znacznie metody pracy (np. sprawy analizy tekstów drukowanych i rękopiśmiennych, kryteria wyboru cytatów). Metody te z powodzeniem mogłyby być pomocne także historykom innych kierunków. Większa integracja programów badawczych historyków literatury oraz historyków nauki i techniki z pewnością przyniosłaby obopólne korzyści.

Zbigniew Wójcik

(Warszawa)

HISTORIA GEOLOGII W PRACACH TOWARZYSTW NAUKOWYCH

Wielokrotnie już pisałem, że uwiądowi w badaniach nad historią nauk geologicznych w Polsce w instytucjach powołanych do prac w tym zakresie towarzyszy ogromne zainteresowanie problematyką w środowisku naukowym. Przykładem tego mogą być choćby ostatnie zjazdy specjalistyczne.

W dniach 11—14 IX 1980 r. odbył się w Piotrkowie Trybunalskim doroczny Zjazd Pol. Tow. Geologicznego, nawiązujący do 20-ej rocznicy odkrycia złóż węgla brunatnego w Bełchatowie. Po odkryciu rozpoczęto w tym regionie badawcze prace geologiczne na nienotowaną dotąd skalę. Podsumowanie dotychczasowych badań przedstawił na sesji prof. prof. Edward Rühle i Roman Krajewski. Zwłaszcza pierwszy z nich dokonał wszechstronnej oceny dorobku geologów — zatrudnionych w Instytucie Geologicznym w Warszawie i w innych